

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 184. In quisitores fidei an, unde & qualiter, in quibus causis, & respectu quorum, & an vices suas committere possint alii, & adjungere alios in consilium, sint Judices.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Inquisitores, juxta *C. per hoc*, §. *fn. h. t. in 6*, Idque, five ordinaria, five delegata Episcopi potestate procedant. *Farin. l. c. Castrop. num. 3.* & quantum quidem de rigore juris est, non sine consensu capituli, secus, attenda consuetudine, *Farin. l. c. n. 14.* §. 15. *Castrop. l. c. de cetero.* Vicarius Generalis Episcopi in causis Hæresis cognoscendi & judicandi caret potestate, nisi ad id speciale habeat mandatum à suo Episcopo, saltem sub clausula generali, v. g. hac: *Committimus & concedimus tibi omnia, qua nos possumus, etiam illa, qua speciale nostrum mandatum requirunt.* *Imol. in Clem. 1. h. t. n. 19.* *Farin. n. 13.* *Pirh. h. t. n. 24. in fine.*

3. Resp. Tertio: Capitulum quoque Sede vacante, intelligendo hic nomine Sedis vacantis non solum, quando Sedes absolute vacat, seu nullus existit Episcopus, sed quando Diœcesis ab Episcopo gubernari nequit, eo quod is sit captivus vel provisus de Episcopatu, non administraret ob non expeditas literas confirmationis, ut cum *Gloss. in cit. Clem. 1. v. vacante.* *Decian. l. c. n. 13.* *Farin. l. c. q. 179.* *Castrop. l. c. n. 5.* est Judex Ordinarius in causis Hæresis; quia tota Jurisdictio ordinaria Episcopatus penes illud resideat, constat ex *cap. ad abolendam. h. t. Gloss. ibid. v. Clerici.* & *Abb. num. 4.* *Farin. n. 177.* *Simanc. Castrop. Pirh. ll. cit.* Non tamen est Judex Ordinarius, neque etiam delegatus in exemptos, quia non succedit Episcopo in iis, quæ Episcopo competunt solo jure delegato: ita probabilis in *cit. C. ad abolendam.* *Abb. num. 17.* *Anchor. num. 10.* *Card. & alii, item Farin. n. 182.* *Castrop. n. 6.* *Pirh. num. 125.* *Decian. num. 14.* contra *Socin. in idem c. num. 44.* & alios, quorum sententiam satis quoque probabilem dicit *Castrop.* exercere autem Jurisdictionem suam ordinariam circa non exemptos debet Capitulum Sede vacante, non per se ipsum, sed per Vicarium suum, *arg. cit. Clem. 1. §. propter.* de *Vitalin. ibidem num. 48.* §. 50. *Farin. l. c. q. 86.* *num. 180.* *Castrop. num. 7.* Ne alias causa non ita brevi tempore decidi possent & servari secretum. An autem Vicarius Capituli ab eo ad exercendam illius Jurisdictionem ordinariam generaliter deputatum, egeat in causis Hæresis speciali commissione capituli, cum sit causa ardua & gravis, non ita certum. Affirmare id ipsum videtur *Castrop. l. c.* dum inquit: *Modus, quem servat capitulum in exercenda hac Jurisdictione in causis Hæreticis, non est per se, sed per Vicarium ad id specialiter deputatum.*

4. Resp. Quarto: Posse quoque Prælatos quosdam Jurisdictionem quasi Episcopalem habentes esse Judices Ordinarios in causis fidei, cum *Molin. de just. tract. 5. d. 28. num. 11.* tradit *Castrop. n. 6. in fine.* Et in genere ex præscripta consuetudine posse Prælatos regulares in Germania suos subditos in causa Hæresis judicare, & pœnis juris afficere, dum regulares Apostata Hæresim amplexi revertuntur aut capiuntur citra intraventum Episcoporum, testatur *Reiffenst. h. t. n. 438.*

Quest. 184. Inquisitores fidei an, unde & qualiter, in quibus causis, & respectu quorum, & an vices suas committere possunt alii & adungere alios in consilium, sint Judices?

1. Resp. Primo: Dum tempore *Innocent. III.* Albigensium potissimum errores, hæresesque aliæ multum ingravescerent & grassarentur, neque ad eas opprimendas & extirpandas labor & vi-

gilantia specialiter ad hoc ab eodem Pontifice ex ordine potissimum Cisterciensium delectorum Abbatum scientia & virtute insignium necdum sufficere videretur, Dominicus Ordinis Prædicatorum Fundator pro suo erga Hæreses odio & fidei Catholica zelo ab eodem Pontifice obtinuit, ut contra quoscunque de Hæresi suspectos singularis fieret inquisitio, instituereturque processus judicarius, in quo judicialiter confessi vel convicti gravissimè punirentur, unde initium sumit *S. Inquisitionis* officium contra Hæreticam pravitatem, in quo *S. Dominicus* primus constitutus Inquisitor generalis, & post illum alii ejusdem Ordinis Alunni, quibus dein substituti & subordinati fuere alii Inquisitores inferiores & locales in diversis provinciis & Diœcesibus, præsertim Italiae & Hispaniæ, ita ut ibidem in singulis ferè diœcesibus adsit officium *S. Inquisitionis*, & Inquisitores contra Hæreticam pravitatem, qui hodie sunt *S. Congregationi Cardinalium universalis Inquisitionis*, vel *S. Officii*, subjeçti, quam, dum Papa cerneret invalescere noviter Hæreses Lutheranam & Calvinisticam, ad officium *S. Inquisitionis* ubique majori cum fructu & exactius exercendam instituit anno 1542. de qua vide *Card. de Luca in Relat. Curie Rom. discursu 14. à n. 2.*

2. Resp. Secundo: Inquisitores omnes tam inferiores & locales quam generalis & supremus sunt veri Judices Hæreticorum in suo districtu, provincia aut diœcesi, ut habet communis & certa *arg. C. ut officium. h. t. in 6.* eorum quoque munus præstant Episcopi in Provinciis, in quibus Inquisitores Apostolici speciali Authoritate *Rom. Pontificis* non sunt constituti, ut in Gallia, Germania, Polonia, ut notat *Azor. p. 1. l. 8. c. 18. §. 2.* *Pirh.*

3. Resp. Tertio: Inquisitorum potestas & Jurisdictio non est ordinaria, sed delegata à Sede Apostolica, pro ut dicitur *c. 20. h. t. in 6. Officium Inquisitionis Hæreticae pravitatis à Sede Apostolica commissum. ibidem.* *Franc. Sylv. v. Hæresis. 2. q. 1.* *Azor. l. c. Farin. de Hæresi. q. 186. n. 39.* *Eymet. p. 3. director. quest. 4. comm. § 3.* *Scacc. de Judic. c. 67. n. 5.* *Molin. de just. tr. 5. d. 28. n. 4.* *Castrop. tract. 4. d. 7. p. 12. § 2. n. 2.* *Pirh. h. t. n. 130.* Quia, esto deputatus sit ad universitatem personarum, non tamen est constitutus ad universitatem causarum (quod requiritur, ut quis sit & dicatur Judex Ordinarius, sed tantum ad unam speciem causarum, nempe fidei, & quæ illi connexa sunt, non est nisi Judex delegatus. His tamen non obstantibus gaudent multis Privilegiis Jurisdictionis Ordinariæ; dum v. g. vices suas committere possunt aliis officium illorum non expiret in vita illius, qui eos deputavit. Propter quod agit *Castrop.* Officium Inquisitionis habere perfectiones jurisdictionis delegatæ & ordinariæ, sublatis utriusque imperfectionibus. Porro licet Inquisitores non semper à Sede Apostolica immediate eligantur & constituantur, sed etiam ab aliis ad id auctoritatem à Sede Apostolica habentibus, v. g. à Cardinalibus *S. Congregationis*, *S. Officii Inquisitionis*, Generalibus & Provincialibus Ordinum, qualiter hoc Privilegium eligendi & constituendi aliquos ex suis Ordinibus Inquisitores impetrarunt *Dominicani* & *Franciscani* à tempore *Innoc. IV.* & *Clem. IV.* vel à generali Inquisitore, semper tamen censi debent delegati Sedis, & ab ea habere immediate auctoritatem, ita ut non sint subdelegati Sedis Apostolicæ, & quamvis tales particulares Inquisitores à generali Inquisitore dependant, non tamen sint illius subdelegati. Ita *Molin.*

lin. l. c. n. 7. Eymer. l. c. q. 3. comment. 52. Farin. q. 168. n. 41. Castrop. l. c. n. 4. Pirh. h. r. n. 31. Neque etiam, etsi ab alio, aut à dictis Cardinalibus S. Officii præsidibus de loco in locum mutari ac deponi possint Inquisitores particulares, non nomine Inquisitoris generalis, sed proprio & Auctoritate Apostolica sententiam adversus reos pronunciant, nec arctantur ad eam per se ipsos publicandam & denunciandam in theatro, sed possunt id facere per alios. Castrop. l. c. n. 4.

4. Resp. Quartò: Inquisitores regulariter inquirere & procedere possunt contra omnes Hæreticos, eorumque credentes, receptatores, fautores, defensores, nec non contra Infamatos vel suspectos de Hæresi, existentes in Provincia, Diocesi, Civitate, aliòve loco, in quo ipsis officium inquisitionis est commissum. Sic itaque exercere possunt hanc suam potestatem, tam circa personas laicas, quam Ecclesiasticas, tam sæculares quam religiosas, hasque etiam exemptas quò ad alia à Jurisdictione Ordinariorum. C. accusatus. C. ad abolendam. h. r. & specialiter C. ut officium. h. r. in 6. Item, etiamsi religiosi jam præventi essent à suis Prælati regularibus, adhuc per Inquisitores iudicandi, itaque subditorum Hæreses denunciandæ; ut juxta rescriptum Pii IV incipiens: *Pastoris etenim est*, & Pauli III. incipiens: *Apostoli culminis*. notant Farin. cit. q. 186. n. 126. Azor. p. 1. L. 8. c. 18. q. 12. Castrop. l. c. num. 5. Quin & hodieum omnibus Prælati religiosi sublatam esse potestatem cognoscendi de Hæresi suorum subditorum, iudiciumque hoc Episcopis & Inquisitoribus remissum per Constitutionem Pauli V. testatur Farin. de Hæresi q. 128. in fine. apud Castrop. l. c.

5. De cætero regula hæc, quòd Hæretici omnes inquiri & cognosci possint ab Inquisitoribus, suas patitur limitationes & exceptiones. Ac Primo quidem contra Reges supremosque Principes, quoniam alium Superiorem in temporalibus agnoscunt ob Hæresim vel ejus suspicionem procedere non debent Inquisitores sine speciali Pontificis mandato. Azor. l. c. q. 13. Pirh. h. r. n. 133. in fine.

6. Secundò contra Episcopos de crimine Hæresis inquirere & procedere ne quidem Inquisitor generalis sine Sedis Apostolicæ speciali, aut in literis commissionis expressæ facultate potest; sed ubi Inquisitores ipsi Episcopos aut Prælatos superiores noverint in Hæresim lapsos, aut de ea suspectos, tenentur id ipsum Sedi Apostolicæ denunciare eique judicium remittere. Pro ut statuitur, C. Inquisitores. h. r. in 6. & à Trident. sess. 24. c. 5. de reform. Quibus tamen non obstantibus, possunt Inquisitores dicta testium contra Episcopum recipere, ut ea ad Pontificem transmittant; cum alià viâ scire non possint, Episcopos de Hæresi suspectos esse, ut teneantur eos Pontifici denunciare, Molin. de just. trakt. 5. d. 28. n. 19. Pegna in addit. ad Eymer. p. 3. directior. q. 27. comment. 76. Decian. trakt. crim. L. 5. c. 23. n. 2. Zech. in sum. p. 1. tit. de fide. rub. de Hæresi. c. 12. n. 13. Castrop. l. c. n. 5. Pirh. h. r. num. 135. Quin etiam possunt Episcopum clarè cognitum Hæreticum, de fuga suspectum comprehendere & custodire, ad submittendum illum Pontifici, donec ille reddatur certior, præsertim, dum aliàs est, & certò cognoscitur periculum seductionis plurimum; quia tales casus à generali prohibitione procedendi contra Episcopos videntur excepti, ita AA. jam citati. l. cit. Potest quoque Episcopus contra alium Episcopum Hæreticum, aut de Hæresi suspectum in sua Diocesi subsistentem,

Hæresim committentem (etsi id nequeat Inquisitor) inquirere & procedere ex potestate ei delegata per C. ad abolendam. Farin. l. c. n. 122. Decian. l. c. c. 21. n. 5. Castrop. num. 6. Pirh. l. c. Porro nomine Episcoporum, contra quos prohibetur inquiri, veniunt etiam Episcopi titulares; quia verò sunt Episcopi. Item electi & confirmati à Papa, etsi nondum consecrati; quia jurisdictionem habent episcopalem. Non tamen Episcopi electi, nondum tamen confirmati; Simanc. Cathol. inst. tit. 25. n. 11. & 12. Mol. Castrop. Pirh. l. cit.

7. Tertio Inquisitores nulli aut Ordinarii procedere possunt aut sententiam excommunicationis, suspensionis vel quamvis aliam promulgare contra Sedis Apostolicæ Legatos, Nuncios, Officiales ejusdem Sedis sine speciali illius licentia in scriptis concedenda, faciente plenam de præsentate mentionem; ita ut, si quid contra illud factum fuerit, sit irritum & inane, & si indebitè quid attentarent in his, quæ negotium fidei tangunt, diocesani vel Inquisitores, alii verò Judices ordinarii, vel delegati in aliis causis ad ipsos pertinentibus plenam informationem capiant, & Papæ studeant significare, ut is de remedio opportunè valeat providere, expressè statuitur in Extrav. Matthæus. h. r. inter comm. Porro nomine Nunciorum intelliguntur Legati Sedis Apostolicæ, juxta C. nobilissimus. dist. 97. nomine Officialium designati ad causas aliquas Sedem Apostolicam ejusve honorem, non verò ad causas particulares inter partes decidendas spectantes. Mol. l. c. n. 20. Castrop. Pirh. l. cit.

8. Quartò: Inquisitores contra alios Inquisitores Hæreticos, aut de Hæresi suspectos, durante Inquisitionis officio; secus eo finito; vel ab eo remotos (sicut in Hispania ab Inquisitore generali facile removeri possunt) procedere nequeunt; tum quia sunt Sedis Apostolicæ delegati (unde, si non essent à Papa delegati, sed à supremo Inquisitore subdelegati, possent ab eodem inquiri, incarcerari, puniri, ut Simanc. apud Castrop.) tum quia par in parem non habet Imperium; quamvis possint contra eos secretò recipere informationes super Hæresi, easque Papæ transmittere, ita Azor. l. c. n. 14. Farin. l. c. q. 186. n. 124. Molin. l. c. Eymer. l. c. q. 30. comm. 79. Castrop. l. c. n. 8. Pirh. l. c. Sed neque Episcopos (qui Inquisitores nati dicuntur) tanquam Ordinarios aliter, quam capiendi dictas informationes posse procedere contra Inquisitores, nisi in casu speciali per Episcopiam, dum nimirum Inquisitor Hæreses seminasset, aut seminari permetteret, & delinquentes Hæreticos impunitos dimitteret, aliæque horrenda committeret; quia durante officio Inquisitoris est Sedis Apostolicæ officialis, contra quos in crimine Hæresis Ordinarii, ut dictum, procedere nequeunt. cit. Extrav. Joan. XXII. Matthæus, ita expressè Azor. Farin. Mol. Castrop. l. cit.

9. Quintò: Inquisitores, etsi alias regulariter contra Judæos aliòsque infideles procedere nequeunt, sed contra eos, dum ob delicta alia puniendi sunt, regulariter recurrendum ad Judices Sæculares, possunt tamen procedere contra eos, illòsque punire, dum Christianum ad ritum suum inducunt, vel Judæum baptizatum ad Judaismum redeuntem rebaptizant, ac denuò lavant, & veluti inquinatum purificant. Farin. l. c. q. 179. n. 143. & 145. Pirh. h. r. n. 138. in fine. Possunt item procedere contra Judæos tanquam Hæreticos, qui, dum essent septennio minores, baptizati Christiani facti sunt, & postmodum ad Judaismum redierunt; quia etsi

ignoranter baptizati, per Baptismum tamen obligantur ad legem Christianam observandam. Idem est de Judæis baptizatis in amentia, nisi ante amentiam habuerint voluntatem repugnantem susceptioni Baptismi. Item qui medio mortis baptizati seu facti Christiani postea redierunt ad Judaismum (nisi fortè vi absoluta omnino invitati baptizati sunt) hi enim ut hæretici condemnari possunt, Farin. q. 178. à n. 176. Pirh. l. c.

10. Resp. Quintò : regulariter Inquisitores fidei non possunt cognoscere de causis aliis criminalibus aut civilibus, præterquam de causis hæresis & hanc concernentibus (quales sunt rebaptizare pueros, consulere & invocare dæmones animo sciendi futura &c. de his enim cognoscere spectat, ad Inquisitores, ut Clar. §. hæresis. à n. 24. Azor, p. 1. l. 9. c. 26. q. 4. Pirh. n. 139.) sumitur ex C. accusatus, §. sanè. h. t. in 6. ubi etiam additur ratio : cum negotium fidei, quod summè privilegiatum est, per alias occupationes non debeat impediri. Nihilominus jurisdictionem habent Inquisitores in causis quoque aliis suorum familiarium & officialium, & quidem privativè, ita ut nulli alii Judices in iis judicandis se possint intromittere, sed solùm delinquentes capere tenentur, & captos remittere Inquisitorum judicio. Simanc. l. c. tit. 41. rub. de ministr. n. 16. Paramo de orig. inquisit. l. 5. q. 6. n. 17. Farin. q. 186. n. 38. Castrop. l. c. n. 9. Quamvis & ab hac eorum potestate excipiantur eorum officiales, committentes crimen læsæ Majestatis, rebellionis publicæ, prodicionis, effractionis seu violationis Ecclesiæ, committentes crimen nefandum &c. cum expediat hæc à Judice sæculari, qui pœnam mortis imponere possit, judicari, ne prætextu exemptionis faciliùs hæc audeant patrare, ita AA. immediatè ante citati, è quibus Castrop. ait, se credere, Inquisitores habere jurisdictionem in causis civilibus respectu suorum officialium, qui iis sunt à secretis, ut ii solùm conveniri & convenire possint debitores coram Inquisitoribus, non autem alii eorum officiales eorum extranei. Quid verò possint Inquisitores in causis reconciliatorum Criminalibus & Civilibus, dum habitum pœnitentiæ gestant, & generaliter in causis pœnitentiæ, dum penitentiam exequentur, vide apud Castrop. l. c. n. 10.

11. Resp. Sexto : Inquisitores etiam particulares, utpote à Sede Apostolica delegati, ob adversam valetudinem, vel absentiam aliamque legitimam causam possunt constituere Vicarios, etiam Generales, qui ad tempus vel beneplacitum eorum hoc munus exercent, vel plenè etiam cum potestate proferendi sententiam definitivam; vel cum restrictione aliqua, illòsque iterum pro libitu deponere. Idque speciale est in his Inquisitoribus ob favorem fidei. Ita sumitur, vel potiùs supponitur ex C. ne aliq. c. ut commissi. tr. 2. in 6. Clem. 1. eod. §. porro. & ita tenent Azor. l. c. c. 8. q. 10. Farin. q. 186. n. 29. Mol. cit. d. 28. n. 8. Castrop. n. 12. alique apud illum, qui tamen addit, Inquisitores nunquam debere talibus suis Vicariis seu Commissariis pro sententiis ferendis, præsertim contra re lapsos & impœnitentes, committere vices suas; eò quòd, dum de vita hominis agitur, altiore examine, quàm quòd per Vicarium peragitur, opus sit. De cætero hi commissarii seu subdelegati etiam universales, & cum potestate proferendi sententiam definitivam, non possunt vices alerius, neque in totum, neque in partem subdelegare, ne detur processus in infinitum; cum non sit ratio, cur, si subdelegatus subdelegare possit, hic secundus subdelegatus de-

nno non possit alium subdelegare, & ita gl. in c. cum causam. de delegat. v. delegatus. & communi Abb. Alex. Jo. And. Pegna l. c. q. 15. comment. 64. Mol. Azor. l. c. Castrop. n. 13.

12. Resp. Septimò : conceditur Inquisitoribus per c. commissi. h. t. in 6. potestas advocandi quos libet peritos, ut eis assistant in consilio præbendo & ferendis sententiis.

Quæst. 185. An, qualiter & quando, dum in diocesi constituti sunt Inquisitores, hi in causis hæresis simul cum Episcopis Diocesanis, vel separatim ab iis, procedere possint aut debeant, vel etiam, dum plures in provincia Inquisitores, quilibet eorum sine alio procedere possit?

1. Resp. Ad primum : de hoc statui plura in diversis textibus juris, & primò quidem c. per hoc. h. t. in 6. ita statuitur : Per hoc, quòd negotium hæretica pravitate alicui vel aliquibus ab Apostolica Sede generaliter in aliqua provincia, civitate vel diocesi delegatur, nihil diocesanis Episcopis derogatur, quin & ipsi auctoritate ordinaria vel delegata, si eam habeant, procedere valeant. Verùm, ut dictum inquisitionis officium efficacius, melius utriusque procedat, possunt Episcopi ipsi & Inquisitores de eodem factò inquirere, & cognoscere conjunctim vel divisim, & si divisim processerunt, tenentur sibi invicem communicare processus, ut veritas melius inveniri possit, & nisi in hoc casu Inquisitores in sententia prolata diocesanis, vel contra hi illis judicaverint deferendum per utrosque sententia proferatur, in qua proferenda si non conveniant, per utrosque negotium sufficienter instructum ad Sedem Apostolicam deferatur, sive autem ordinaria, sive delegata potestate procedatur ab Episcopis, solum in procedendo modum observare debent, quem Inquisitores per jura communia, vel per speciales commissiones seu ordinationes Sedis Apostolica (et si corpori Juris Canonici non sint insertæ, dummodò constitutionibus canonicis non sint contrariæ, ut gl. fin. hic) possunt ac debent observare. Ex quibus jam inferitur, quòd jurisdictione generaliter delegata Inquisitoribus ideo non præjudicet jurisdictioni Episcopis, quia censetur concessa illis cumulativè non privativè, ac ita Episcopus adhuc procedere possit contra hæreticos subditos potestate ordinaria, & ex delegata contra exemptos, Franc. in cit. c. per hoc. n. 2. Farin. l. c. n. 58. secus verò sit, si delegatio Inquisitori sit specialiter & restrictè ad certas personas certasque causas facta; per talem enim specialem commissionem derogatum censetur jurisdictioni ordinariæ Episcoporum quò ad illas personas & causas; quin & generaliter delegatæ potestati aliorum Inquisitorum. Franc. n. 3. Farin. n. 59. Pirh. h. t. n. 145. Notandum præterea, quòd ad communicacionem processus, pro ut recitabitur pro declaratione cit. c. per hoc. in Extrav. ex eo. 1. h. t. inter commun. quòd hi processus etsi communicandi, dum Episcopus & Inquisitor procedunt seorsim, non tamen, communicandi, quando Episcopus vel Inquisitor tantùm procedit, dum autem uterque procedit, processus utriusque communicandi in fine, quando nihil restat quàm sententia proferenda, nisi fortè alter eorum procedere nequit, nisi visis actis alerius, notandum ulterius ex Clem. multorum. 1. §. propter quod. h. t. quòd ad prolacionem sententiæ contra hæreticos, quòd, dum Episcopus & Inquisitor, sive di-

livim,